Intet land kan i vore dage være sig selv nok. Alle lande, også de største og stærkeste, må basere deres udenrigspolitik på samarbejde. Derfor er det realistisk udenrigspolitik for Danmark at være med i de alliancer og internationale organisationer, som et frit demokratisk vesteuropæisk land naturligt hører med i.
En af de organisationer er FN. Det er for Venstre noget selvfølgeligt, at Danmark virker med i de Forenede Nationer og lader sin røst høre dér.
Med hensyn til sikkerhedspolitikken er det Venstres opfattelse, at Danmark hører hjemme i NATO. NATO-alliancen har været en afgørende årsag til, at der er blevet fredeligere og mindre spændingsfyldte forhold i Europa. NATOs forsvarsfællesskab er forudsætningen for dansk sikkerhed.
Det hører med til en realistisk udenrigspolitik, at et demokratisk land gør, hvad det kan, for at fremme demokratiske og menneskeværdige forhold i verden. Derfor må vi protestere mod undertrykkelse af anderledes tænkende, mod tortur og censur og andre krænkelser af elementære menneskerettigheder. Derfor vender vi os mod racismen i Afrika og mod diktaturernes overgreb, hvad enten det er militærdiktaturer, eller det er kommunistiske regimers forfølgelser. Derfor protesterer vi mod undertrykkelsespolitik i Portugal og krænkelse af menneskerettigheder i Grækenland. Derfor vender vi os mod Sovjetunionens behandling af folk, der har en anden politisk opfattelse end styret. Vi finder det oprørende, at man sender politiske modstandere i fængsler, fangelejre og sindssygehospitaler. Det gælder ikke blot internationalt kendte personer, forfattere og videnskabsmænd, men også de mange ukendte; folk, der må lide for deres religiøse indstilling.
Det hører også med til en realistisk udenrigspolitik, at velstående industrialiserede lande yder teknisk og økonomisk bistand til fattige udviklingslande, som mangler skoler, hospitaler, traktorer, elektricitet, vandingsanlæg, veje, havne osv. Det er bittert, at dansk økonomi har udviklet sig sådan i disse år, at det kan blive nødvendigt at forsinke og udsætte den hjælp, som vi har lovet.
De vigtigste opgaver for dansk udenrigspolitik ligger i forholdet til vore nabolande. Samarbejdet med de andre nordiske lande skal videreføres, og den omstændigheds at Danmark er blevet medlem af EF, medens de andre nordiske lande har søgt andre former for tilknytning til fællesskabernes har ikke gjort nogen forskel. Samarbejdet mellem de nordiske landes samhandelen, arbejdet i Nordisk Råd er fortsat som hidtil, ja, er endda blevet forstærket i de allerseneste år. Venstre er varmt tilhænger af dette

nordiske samarbejde. Den modsætning, som nogle prøver at opstille mellem et europæisk og et nordisk samarbejde, er uvirkelig. Den opstilles af propagandagrunde af kredse, der har det ene formål at modarbejde EF. Danmark er et nordisk land og et europæisk land. Der er ingen modsætning imellem de to ting. Tværtimod.
Danmark har nu i 1 3/4 år været medlem af EF. Det har betydet afgørende fordele for os, økonomisk som politisk.
De økonomiske fordele viser sig i den fulde beskæftigelse, i den forbedrede indtjening for erhvervslivet, både landbrug og industri. For landbruget er situationen den, at for første gang i mange år kan den danske landmand nu regne med at få en rimelig pris for sine produkter og en nogenlunde rimelig løn for sit arbejde. Det tjener landbruget til stor hæder, at man holdt produktionsapparatet i orden i de magre år, hvor man ofte nok måtte producere til priser, der slet ikke svarede til omkostningerne. De danske landmænd - og deres koner - har mere end nogen anden gruppe i samfundet kendt til en lang og hård arbejdsdag og har samtidig fået arbejdet betalt med en timeløn, som ingen andre i samfundet har villet arbejde for.
Det føles helt urimeligt, når man nu vil overdimensionere tingene, som om det at være landbruger i dag betød, at de stegte duer flyver ind i munden. At være landbruger betyder også i dag flittigt arbejde, nøjsom indsats og omhyggelig investering. Landbrugserhvervet har fået kår, der kan sammenlignes med andre erhverv, men ikke mere. Og det er kun sket på den måde, at den danske bonde nu er kommet på lige fod i konkurrencen med andre landes landbrug. Det er hans ære, at han kan stå sig i konkurrencen, og det er til stor gavn for det danske samfund, at denne store del af vor eksport ikke længere underbetales. Det drejer sig om over 10 mia kr. i eksportindtægter. Det er vel at mærke, når vi har trukket import af råvarer fra. Det er altså et nettovalutaoverskud på over 10 mia kr. Det er en indtægt, Danmark ikke kan undvære.
Modstandere af EF påstår, at det eneste vi har fået ud af medlemsskabet, er stigende priser for forbrugerne. Det turde være løs og tom propaganda, som dels overser, at de stigende eksportpriser kommer hele samfundet til gode, og dels glemmer, at hjemmemarkeds- prisernes stigning for størstedelen ikke skyldes EF-medlemsskabet, men andre forhold. Fødevarepriserne ville i øvrigt være steget mere herhjemme, hvis vi ikke havde været medlemmer af EF.
EF-medlemsskabet har imidlertid ikke blot gavnet os økonomisk, men har også givet

os store politiske fordele. Danmark har fået øget indflydelse ved at være med i de ni EF-landes samarbejde.
Vi får informationer, og vi er med i rådslagningerne. Hvis dette samarbejde kan føre os videre til regelmæssige forhåndsrådslagninger og til fælles optræden der, hvor det er muligt, vil det kun være en fordel for de vestlige demokratiske lande og altså ikke mindst for Danmark.
Vi finder det uheldigt, at regeringen ofte hænger sig i en kunstig opdeling mellem det økonomiske og det politiske samarbejde. Det er rigtigt, at Rom-traktaten drejer sig om et økonomisk samarbejde. Det er ligeså rigtigt, at dette økonomisk snævre samarbejde selvfølgelig har et politisk formål, nemlig først at forhindre, at der opstår væbnede konflikter mellem de pågældende lande, og derefter at knytte dem sammen i et stadigt tættere politisk samarbejde. Venstre har konsekvent understreget dette politiske formål under hele EF--kampagnen. Det ser ud, som om regeringen ikke rigtigt tør se dette i øjnene, men ønsker mindst muligt af det politiske samarbejde. Hvis denne valne holdning skyldes frygt for Socialdemokratiets EF-modstandere og for støttepartiet SF, er det et nyt bevis på, hvor skæbnesvangert det er for Danmark, at Socialdemokratiet har givet SF så stor indflydelse på landets politik. Hvis den skyldes en angst for, at Danmark i samarbejde med de store lande vil miste noget af sin udenrigspolitiske selvstændighed, kan man kun svare, at dette beror på en misforståelse. Det forholder sig omvendt. Et Danmark uden for samarbejdet har yderst ringe indflydelse. Et Danmark, der er med, har mulighed for at påvirke og for at spille den rolle, der tilkommer os som et frit, åbent, demokratisk land, og som vi ikke må snyde fra.
Der er ikke så mange demokratiske lande i verden. Derfor gør det ondt, hver gang et demokrati bukker under for et diktatorisk styre. Derfor er det også vigtigt, at demokratierne står sammen, så deres stemmer kan blive hørt.
Venstre sagde ja til EF. Vi glæder os over, at Danmark blev ét af de ni lande. Venstre siger dermed også ja til Europa. Det er dansk udenrigspolitiks første og vigtigste opgave at føre en Europapolitik, der placerer os i den vesteuropæiske, demokratiske familie, hvor vi hører hjemme. De folk, der vil sprede mistillid til EF, er i mange tilfælde - ikke alle - folk, der også ønsker at modarbejde demokratiet. De antyder f. eks., at EF nok også ville optage diktaturstater, skønt de må vide, at EF hele tiden klart har fastholdt den linie, at kun demokratier kan optages som medlemmer i EF. Det er en

overraskelse for mange af dem, som siger, at vi burde have sagt nej til EF og være blevet i EFTA, at f. eks. Portugal hørte med i EFTA-samarbejdet, medens det ikke ligger for, at Portugal kan optages i EF, medmindre Portugal udvikler en demokratisk styreform.

Venstre deltog i foråret 1973 i det forsvarsforlig, som blev indgået mellem Socialdemokratiet, konservative, radikale og Venstre. Venstre har et stort medansvar for, at forliget blev til noget. Vi fik ikke alle vore ønsker opfyldt, og personale-indskrænkningerne har ramt hårdt. De har ramt de ansatte og deres familier med alle de vanskeligheder, som en afskedigelse altid medfører. Jeg beklager det, men vi måtte se i øjnene, at skulle der opnås forlig om forsvarsordningen, var der ingen vej udenom.

Forsvarsordningen rummer efter Venstres opfattelse mange afgørende fordele.

Vi fik igen fire partier bag dansk forsvar, det vil sige, at mere end 4/5 af folketinget står bag denne ordning. Dette kan næppe overvurderes. Det markeres ved, at ordningen foreløbig gælder til 1977, og at de fire partier i et fælles udvalg skal følge udviklingen. SF var ikke med i forhandlingerne. SF er ikke med i udvalget. Det er i det hele taget lettere at nå fornuftige resultater i dansk politik, når SF ikke er med.

Udgangspunktet for de fire partier var NATO-medlemsskabet. Den opbygning af forsvaret, som nu gennemføres, skal kunne passes ind i alliancen og være, som vi sagde, NATO-akceptabel.

Forsvarsudgifterne blev lagt fast på 3,2 mia kr., og der er vedtaget en svag stigning i de følgende år op til 3,4 mia kr.

Dette er i april 1972-priser, således at de senere pris- og lønstigninger ikke udhuler forsvarsbudgettet. Det betyder, at der f. eks. med hensyn til anskaffelser af materiel kan disponeres på længere sigt og med viden om, hvad der er til rådighed i de kommende år.

Ordningen medfører, at de værnepligtiges tjenestetid afkortes fra 12 til 9 måneder, og at de huller, der derved opstår, fyldes med frivillige kontraktlønnede. Tjenestepligten må ramme mere ligeligt, end det har været tilfældet. Venstre ser forsvarsordningen af 1973 som et skridt i den rigtige retning.

I bedømmelsen af forsvarsforliget skal man ikke glemme, at den eksisterende stadige udhuling af forsvaret ikke kunne fortsætte. En ny ordning var nødvendig, og det lå lige for hånden, at der i folketinget kunne være skabt et flertal af en anden sammensæt-

ning. Det havde betydet en forsvarsordning, der ville have givet forsvaret et langt ringere niveau, og som - også i lyset af de forpligtelser, vi har påtaget os - ville have været uakceptabelt.

På denne baggrund kan Venstre være tilfreds med, at de fire partier kom til enighed om en ordning. Ikke mindst Venstre har medansvar for, at det lykkedes at nå denne enighed, og det fortryder vi ikke. Jeg betragter forsvarsforliget som en af forårets vigtigste politiske begivenheder, også fordi det betyder, at lovgivningsrammerne og de økonomiske rammer for det danske forsvar derved blev lagt fast, og kommende spareforhandlinger, partipolitiske kombinationer og eventuelle regerings forhandlinger vil ikke kunne ændre disse rammer, medmindre alle fire partier er enige om det. Det er det afgørende vigtige, at der dermed er politisk og økonomisk ro om forsvaret, foreløbig for fire år.

I den økonomiske politik har der ikke været et sådant samarbejde.

I alle afgørende økonomiske stridsspørgsmål har SF været med i forhandlingerne, og til sidst har Socialdemokratiet hvergang foretrukket at gennemføre, hvad SF kunne godkende.

Det er her, den skarpeste strid mellem regeringen og os står, og derfor kommer den økonomiske politik i centrum. Den økonomiske udvikling, som regeringen og SF må bære hovedansvaret for, er foregået efter mottoet: Det ku' være så godt, og så er det faktisk skidt.

Det kunne nemlig være så godt. Vi har et godt arbejdende erhvervsliv. Der laves gode varer både i landbrug og industri, vi har teknisk viden og kunnen at tilbyde, vi kan organisere og sælge, vi har i årevis haft en lav arbejdsløshed, vi har opnået store eksportfordele på de europæiske markeder, vi har en højere levefod og bedre sociale forhold end de fleste andre lande.

Og så er det faktisk skidt.

Det er skidt på en række økonomiske områder. Lad mig nævne fire. Disse er så skæbnesvangre og alarmerende, at de burde få enhver regering op af starthullerne. De er i høj grad også hjemmelavede Specielle for Danmark eller særligt alvorlige i Danmark.

1. Betalingsbalanceunderskuddet. Det er desværre ikke noget nyt at vi har et underskud på betalingsbalancen. Vi har gennem mere end 10 år importeret mere, end vi eksporterer, og vi har derfor et underskud i udenrigshandelen, eller vi har med

andre ord levet på gæld. Det har en tid kunnet forklares bl. a. med, at vi skulle omstille så mange mennesker fra landbrug til industri. Titusinder af nye arbejdspladser skulle skaffes, og det har kostet investeringer, som vi altså har lånt til. En anden del af forklaringen er, at vi ikke har fået fuld pris for vor landbrugseksport.
Disse forklaringer ændrer jo intet på den kendsgerning, at det må være opgaven for en ansvarlig økonomisk politik at vende udviklingen fra underskud til balance i vor udenrigshandel. Vi havde også underskud på betalingsbalancen, da vi havde regeringen. Men vi satte ind, og vi fik vendt udviklingen. Da VKR- regeringen gik af i 1971, var vi kommet ind i en rigtig skure.
Det holdt et årstid, men fra efteråret 1972 gik det den gale vej igen.
Den alvorlige anklage mod den nuværende regering er, at betalingsbalancen nu igen er forringet, og det til trods for, at vi netop nu har den fordelagtige situation, at vi får meget bedre eksportpriser. Nu endelig var chancen der til at komme underskuddet til livs. Men den chance har regeringen forspildt for 1973. Vi er igen oppe på rekordtal. Det lille velstående Danmark låner i 1973 10 mio kr. om dagen - også om søndagen - til vort offentlige og private forbrug.
Det værste er imidlertid, at regeringen ganske uanfægtet budgetterer med samme underskud næste år. Man fører ikke en politik, hvor man sætter ind på eller dog prøver på at komme denne sygdom i dansk økonomi til livs. Nej, regeringen fører en økonomisk politik, der simpelthen regner med, at underskuddet også i 1974 bliver mindst 3,5 mia kr. Spørgsmålet er, om det ikke bliver endnu større.
Regeringen har forelagt en finansplan. Regeringen har fortalt om sin økonomiske politik. Der er i disse planer intet, der griber ind over for den gældsætning, som dog ikke kan blive ved,

og som den dag, lånemarkedet strammer, kan bringe os i en katastrofal situation. Der er mange store ord om, at dette problem er stort og bør løses. Men regeringen løfter ikke en finger for at ændre det. Den sidder bare og lader tingene ske. Det er simpelthen groft uansvarligt.
2. Det andet problem hænger sammen med det første. Det er rentens højde. Vi har en rekordhøj rente i Danmark. Den højeste siden statsbankerotten. Det var i 1813. Den er ganske vist også temmelig høj i nogle af landene omkring os. Men i Danmark hænger rentehøjden også sammen med betalingsbalanceunderskuddet,

som vi skal finansiere ved at låne i udlandet. Derfor er vi nødt til at holde en udlånsrente, der er blandt de højeste i Europa. Det får erhvervsfolk til at tage på kredit i udlandet, hvor renten er billigere, og det kan også drage udenlandsk kapital hertil. Men det er en kostbar måde at klare sine problemer på. Det er også en kortsynet måde. For der er jo det ved lån, at de ikke alene skal forrentes. De skal også betales tilbage.

Og indadtil er en høj rente en fordyrende faktor for os alle. Erhvervslivets investeringer fordyres. Priserne presses opad.

Og huslejerne stiger for almindelige mennesker. Man regner, at en procent højere rente betyder ca. 10 pct. mere i årlig husleje for en ganske almindelig lejlighed. Og renten er steget adskillige procent i disse år.

3. Dermed kommer vi til den tredie store skavank i dansk økonomi. Det er de voldsomme prisstigninger. De er også store i andre lande, men vi fører an.

Vi måler prisstigningerne i det, vi kalder pristallet. Når priserne i et afvejet pristalsbudget stiger med så og så meget, stiger pristallet et point, og ved bestemte aftalte skæringspunkter udløses så en lønstigning, en såkaldt pristalsportion.

De stadige prisstigninger og stadige lønstigninger giver et ustabilt omkostningsniveau. Det var bl. a. derfor, vi enedes om - det var i VKR-regeringens tid - at give pristalstrappen højere trin. Der skulle stærkere stigninger til, før lønportionerne udløstes. Til gengæld blev portionerne selvfølgelig tilsvarende større. Vi havde håbet, at det kunne føre til, at der kun en gang om året udløstes én af disse store portioner. Nu går det med en fart, der ligner en eksplosion. Lige nu har vi fået to portioner. Til marts 1974 regner alle, også regeringens finansplan, med yderligere to portioner, og til september kommer der igen mindst én. Det er i hvert fald fem portioner af de store i løbet af 12 måneder. Og ingen tør love, at det ikke bliver mere. Hvor portion betyder en omkostningsforøgelse i samfundet på mindst 2.000 mio kr. En sådan omkostningsforøgelse sætter selvfølgelig nye prisstigninger i gang til skade for alle, både lønmodtagere og erhvervsliv.

Hvad gør regeringen så ved det? Hvad er dens økonomiske politik ? Jo, siger økonomiminister Per Hækkerup, vi er i gang med nogle overvejelser. Det er imidlertid tydeligt, at der i den finansplan, som er forelagt os, ikke er gjort det mindste forsøg på at sætte ind over for omkostningsniveauets stigning. De offentlige udgifter holder man ikke igen på. Venstre ville spare 2 mia kr. på 73/74-finansloven, men S og SF enedes

om et beløb, der lå under 1 mia kr. I finansplanen for 1974/75 stiger de offentlige udgifter igen stærkt. En del af de begrænsninger i udgifterne[5] som S og SF enedes om i marts, er atter opgivet.

Til gengæld tænker regeringen sig skatteforhøjelsers takstforhøjelser og afgiftsforhøjelser. Det er den slags, der i hvert fald ikke holder omkostningerne nede, men netop omsætter sig i, at pristalsspiralen drejes et par omgange yderligere op.

4. Det fjerde punkt, jeg vil nævne, er skatteklemmen. Jeg kalder det en klemme, fordi indkomstskattesystemet nu virker sådan, at folk kommer i klemme. Jeg taler ikke om folk med store indtægter, men om folk med ganske almindelige indkomster.

Det vil sige folk, der tjener mellem 30.000 kr. og 80.000 kr. om året. Det er påvist af Venstre og erkendt af alle - også af skatteminister Grunbaum - at folk i mellemindkomstgruppen let kan komme ud for, at en indtægtsstigning fører til, at de bliver dårligere stillet end før, fordi skatten tager den ene halvdel af stigningen, og de mister mere end den anden halvdel i sociale tilskud.

Hvad gør regeringen ved dette problem, som de altså har erkendt ? Jo, regeringen forelægger en finansplan med uændret udskrivningsprocent, hvilket til syvende og sidst vil betyde en højere trækprocent for de fleste, og så desuden 1 1/4 procent mere til den sociale fond og dagpengeordningen, højere statsbanetakster, dyrere porto, højere skat for alle folk, der har deres eget hus, højere leje for næsten alle folk i lejligheder osv. Der er i regeringens økonomiske politik ikke en smule, der kan give håb om en fornuftigere skattepolitik.

- Og så er det faktisk skidt. Vi har en række dybt alvorlige problemer i dansk økonomi. Jeg har nævnt fire af dem. Vi har en regering, der ikke evner eller ikke tør gøre noget virkeligt ved problemerne.

Hvad vil Venstre da gøre ? Venstre kritiserer ikke blot, men vi har fremlagt planer for en økonomisk politik. Den har sammenhæng, den er konkret, og den vil hjælpe på de problemer, Danmark står i. Jeg skal nævne hovedpunkterne:

1. Venstre vil begrænse statens udgifter i 1974 med 3 mia kr.

De følgende år kan vi nå en stærkere begrænsning. Regeringspartiet og SF er indstillet på, at statens virksomhedsområde skal udvides. Vi er indstillet på det modsatte. Vi får ikke sundhed i økonomien, hvis vi bliver ved at lade staten sluge en større og større del af vore ressourcer, både penge og personale. Venstres forslag vil

være en virkningsfuld hjælp til at få nedbragt betalingsbalanceunderskuddet.

2. Venstre vil i 1974 erstatte de næste tre dyrtidsportioner med en skattenedsættelse. Lønmodtagerne vil på den måde blive holdt skadesløse, og samfundet vil undgå en omkostningsforøgelse på mellem 6 og 7 mia kr. Venstres forslag vil være en konkret, virkningsfuld indsats mod de voldsomme prisstigninger. Det vil endvidere styrke erhvervenes konkurrenceevne og derved gavne handelsbalancen. Regeringen har intet foreslået på dette område. Venstre har stillet sit forslag til rådighed. Her skal det så vise sig, om S tør for SF.

Forslaget er et led i en helhed og forudsætter bl. a., at regeringen vil gennemføre den besparelse på statens udgifter, som vi har foreslået, så der kan blive plads til den nødvendige skattenedsættelse.

3- Med i denne helhed hører Venstres forslag om en ændret skattepolitik. Et nettoskattesystem, således at det, staten kræver af en skatteyder, og det. staten giver, samles i et regnestykke, og at man derefter sørger for, at enhver indkomstforøgelse betaler sig for den enkelte. Alle erkender skattelovgivningens uretfærdighed over for mellemindkomsterne. Venstres forslag vil være et virkningsfuldt bidrag til at gøre indkomstskatten mere rimelig.

4. Et frit boligmarked hører også med i denne sammenhæng. Vi vil, at folk skal kunne vælge, hvilken slags bolig de vil have, og vi finder det forkert, at staten begunstiger én slags boliger og én slags byggeri. Venstre siger ja til boligstøtte, men vi vil give støtten til menneskene og ikke til husene.

Et frit boligmarked vil også betyde en sanering af økonomien. Sålænge boligområdet virker som et kar uden bund, får vi ikke en sund økonomi. Huse må fremstilles med prisbevidsthed og efter behov og ønsker, men ikke med indbyggede statstilskud, der altfor ofte kun har ført til, at der bygges uden tilstrækkelig prisbevidsthed. Resultatet er, at den statsstøtte, der skulle gøre lejlighederne billigere, i virkeligheden gør dem dyrere og derfor kræver stadig større statstilskud.

I disse fire punkter har Venstre skitseret en reel, konkret mulighed for at rette op på tingene. Vi foreslår regeringen at følge den vej. Vi lægger forslagene åbent frem. Vi siger dermed også til vælgerne, at når Venstre kommer til, vil vi følge disse retningslinier.

Når vi kan konstatere, at regeringen ikke vil gribe ind over for oplagte krævende

problemer, men blot rådvildt og dådløst lader tingene gå, som de kan, hænger det sammen med den politiske situation, som regeringen har bragt sig i. Mange spørger måske, hvad det politiske kommer den sag ved. Kunne regeringen ikke rent sagligt tage fat på problemerne ? Svaret er, at netop den politiske afhængighed binder regeringens hænder på en måde, der også må være utålelig for den selv, eller i hvert fald er det for mange socialdemokrater, der med stigende uro ser det store Socialdemokrati smuldre. Regeringen har i økonomiske spørgsmål ikke haft mod til at gøre andet, end hvad SF vil sige ja til. Og SF skal nok sørge for, at regeringen ikke kommer på linie med os andre. Det så vi i boligforliget, det så vi i spareforhandlingerne.

Vi spørger socialdemokraterne: Hvorfor tør I dog ikke ? Eller måske snarere: Hvor tør I dog ? Hvor tør I lade de økonomiske problemer vokse sig så store ? I må jo vide, at det for hver dag bliver vanskeligere at rette tingene op.

Anker Jørgensen siger, at han vil stå til venstre for midten.

Der er Socialdemokratiets plads, siger han. Han må dog vide, at når man stiller sig til Arenstre for midten, så bliver der over halvdelen til den anden side. Jeg er ikke i tvivl om, at Anker Jørgensen og hans SF-vendte politik er i mindretal i den danske befolkning. Jeg tror endda, den politik er i mindretal hos de socialdemokratiske vælgere.

Skal Danmarks økonomiske vanskeligheder rettes op, og det skal de, er der ingen vej udenom de løsninger, som Venstre har peget på. Der kan rettes på enkeltheder, selvfølgelig, men når vi lever over evne, er der nu engang kun den vej ud af dem, at man begrænser sine udgifter.

Skal den danske skattelovgivning rettes op, og det skal den, er der ingen vej udenom de løsninger, som Venstre har peget på.

Det kan ikke ske på et enkelt år, men vi kan ikke fortsætte med indkomstskatter, der for ganske almindelige mennesker, der gerne vil bestille noget, simpelthen konfiskerer deres indkomstforøgelse. Venstre er ikke et skattenægterparti. Vi henfalder ikke til billige, agitatoriske overdrivelser. Men vi siger, at det er en nødvendighed, at skattebyrden lettes. Det vil vi gøre.

Når det er så vigtigt at få orden i økonomien, er det selvfølgelig, fordi det er forudsætningen for, at vi kan skabe det samfund, vi ønsker.

Derfor begynder den udtalelse om en ny økonomisk politik, som Nvboe Andersen, Henning Christophersen og Knud Enggaard har forelagt landsmødet, med ordene:Venstre ønsker et samfund med trivsel, virkelyst og arbejdsglæde, og med tryghed for de økonomisk svagt stillede.
Det samfund, Venstre vil arbejde for, skildres nærmere i udtalelsen om det nære samfund.
Jeg henviser til disse to udtalelser. Jeg tilslutter mig, hvad der står i dem, og jeg opfordrer landsmødet til at vedtage dem.
Jeg synes, de klart og konkret giver udtryk for, hvad Venstre vil. Der er afsnit i de udtalelser, som jeg ikke har kunnet uddybe her. De tre forslagsstillere vil selv forelægge de forskellige punkter i debattens løb, og der bliver lejlighed til at diskutere dem.
Et samfund med trivsel, virkelyst og arbejdsglæde. Det er det samfund, som vi vil skabe eller genskabe. Meget i det moderne samfund ødelægger trivselen. Mange bliver sure eller forbitrede over de høje skatter og den overhåndtagende administration og over, at de synes, at offentlige myndigheder rutter med skatteydernes penge.
Venstre mener, at vi vil få et varmere og mere menneskeliggjort samfund, hvis vi får det, vi har kaldt det nære samfund. Holger Hans en har skrevet en bog om lokalisering. Det ord dækker over den politiske tankegang, at vi skal indrette trafik og planlægning, skoler og sygehuse, miljøspørgsmål og boliger således, at der bliver bedre mulighed for, at den enkelte kan indrette sig, som han vil. Vi vil ikke værgeløst prisgives en udvikling, der blot klumper flere folk sammen i store, forurenende og støjende bysamfund. En decentralisering vil føre til, at der også skabes mulighed for, at folk kan leve i et mere vedkommende fællesskab. Vi vil værne om eller genskabe landsbysamfundets kvaliteter, og moderne bymennesker forstår vældig godt, hvad der menes med det. Samfundet skal ikke gøre den enkelte lykkelig. Men samfundet skal gøre det muligt for den enkelte frit at forme
sin tilværelse. Trives folk bedst i deres eget hus med en stump jord til, skal samfundet ikke gøre det vanskeligere for almindelige mennesker at få det ønske opfyldt. Trives folk bedst i små bysamfund, skal vi ikke indrette vort land sådan, at vi ødelægger mulighederne for de små enheder.
Der bor dobbelt så mange mennesker i byen Tokio som i hele Danmark. Men det ville

dog ikke være noget at stræbe efter at bunke alle danske sammen i en stor by. Vi har måske allerede store bysamfund nok her i landet. Lad os bevare de værdier, der er knyttet til landet og landsbyen, og lad os give mange flere mulighed for at leve i det nære samfund.

Venstre er det parti, der mest ligeligt har sine vælgere i byen og på landet. Venstre har sat lokaliseringspolitik på sit program. Det er ikke blot spørgsmål om økonomi, det er et spørgsmål om mere frihed, flere muligheder, bedre trivsel for den enkelte. Det er liberal politik.

Et parti som Venstre har ikke blot en række programpunkter.

Vi har også en grundholdning. Når vi skal definere den, siger vi, at Venstre er et liberalt parti. Liberalismen er ikke borgerlig, ligeså lidt som den er socialistisk. Den liberale tror på det enkelte menneske, respekterer det enkelte menneske, føler sig overbevist om, at det enkelte menneske trives bedst i et samfund, hvor den enkeltes frihed under ansvar er den bærende idé.

Når den liberale ikke kan have med en Glistrup at skaffe, er det også, fordi han i sin politik ser stort på ansvaret. Og når den liberale har svært ved at forlige sig med en Anker Jørgensen som statsminister, er det også, fordi han i sin politik synes uinteresseret i den enkeltes frihed. For den liberale er frihed og ansvar noget uadskilleligt.

Det var Venstre, der førte kampen for demokratiet i Danmark til sejr. Det er vi stolte af. Det var liberal politik. Men overadministration og bureaukrati, manipulation i massemedier og meningsterror kan bringe demokratiet i fare.

Det var Venstre, der først gennemførte sociale reformer i det danske samfund, og det er vi stolte af. Det var liberal politik. Men hvis den sociale lovgivning fører til, at den enkelte fratages sit ansvar, og det for stadig større grupper ikke kan betale sig at yde en indsats, så er lovgivningen ikke social, men asocial.

Det var Venstre, der først talte frisindets sag, og det er vi stolte af. Det var liberal politik. Men når man sætter lovgivningen ud af kraft for et Christiania eller bruger kristne menneskers skattekroner til en blasfemisk Jesus-film, så er der ikke tale om frisind, men om misbrug og tvang.

Det var Venstre, der først realiserede den kollektive idé i det danske samfund, og det er vi stolte af. Det var liberal politik. Men andelsbevægelsen byggede på frivillighedens princip, hvor

dagens organisationsvælde i mangfoldige tilfælde bygger på ufriheden.
Det var Venstre, der først satte grænser for den uindskrænkede ejendomsret, og det er vi stolte af. Det var liberal politik. Men formålet var rigtignok at sikre ejendomsret for de mange og ikke at ophæve den for os alle.
Det liberale samfund, vi ønsker os, har vi ikke fået. Vi har ikke været dygtige nok. Vi har ikke fået tilslutning nok.
Det er situationen. Men det afgørende - og afgørende nye - er, at den danske befolkning har fået øjnene op for, at samfundet ikke fungerer, som det skal, at noget er gået galt. Den enkelte er ved at blive mast i maskineriet, han føler sig utryg, føler sig usikker.
Bør man have dårlig samvittighed, hvis man bestiller noget og ikke overlader arbejdet til andre ? Eller hvis man har erhvervet sig et parcelhus og ikke har adlydt budet om at flytte ind i det sociale boligbyggeris lejligheder ? Hvis man sparer op i stedet for at stifte gæld ? Bør man føle sig reaktionær, hvis man vil være med til at opdrage sine egne børn ? Hvis man har respekt og ansvarsfølelse for den ældre generation ?
Hvis man føler, at staten ikke altid ved bedst ? Pivis man gerne vil svare enhver sit, men ikke vil aflevere alting til skattevæsenet ?
Kan man tillade sig at glæde sig over kunsten, hvis kunsten ikke er politisk ? Kan man være religiøs, hvis religionen ikke har et politisk sigte ? Kan man more sig, hvis morskaben ikke har et politisk budskab ? Kan man tillade sig at mene, at samfundet ikke er skyld i alting, og at den enkelte også har et medansvar ?
Der var en overgang, da vi troede, at den moderne udvikling gjorde os friere, at vi fik større indflydelse, at vi blev lykkeligere. Men blev vi det ?
Der er blevet langt til kommunekontoret i den store kommune, til overlægen på det store hospital, til skoleinspektøren på den store skole, til fagforeningslederen i det store fagforbund, til arbejdspladsen i den store by.
Vi ønsker os hverken 30’erne eller 40'erne eller 50?erne igen, men i det gamle samfund kom vi dog hinanden ved. Man havde ikke så mange tekniske hjælpemidler, men man følte sig ikke fremmedgjort.
Socialdemokratiet har blindt troet på, at blot man fordelte stadig større dele af samfundskagen over det offentliges kasser, ville alting blive godt. Men alting er ikke blevet godt, og befolkningen ved det. Fordelingspolitikken gav hverken større tryghed eller arbejdsglæde eller trivsel. Det moderne menneske er blevet mere rodløst.

Spørgsmålet er nu, hvordan vi kommer videre med dette samfunds problemer.
Der er Ømanns og Sigsgaards og Jespersens vej. Det totalitære samfunds vej.
Og der er Glistrups vej. Vejen, der fører tilbage til junglelovens samfund. Forskellen er i grunden ikke så stor, for begge dele vil være ensbetydende med ufrihed og meningsterror.
Alternativet er den liberale vej, Venstres vej. Venstre står i dag med muligheder, vi ikke har haft i årtier, fordi vælgeren i dag næsten desperat søger efter et ståsted og et parti, der kan løse 70'ernes og 80'ernes problemer, som kan finde balancen mellem lighed og frihed, mellem pligter og rettigheder, mellem samfund og individ.
Evner vi med Nyboe Andersens ord at være reformpartiet, som er fremadrettet i sin tankegang, som prøver at gøre sig til herre over udviklingen og ikke bare lader sig slæbe med, som har et konstruktivt svar på udfordringer, der stilles os - og som møder disse udfordringer med en politik, der bygger på en liberal grundholdning til forholdet mellem mennesker og samfund ?
Eller vil vi nøjes med at korrigere en udvikling, som styres i retning af en socialistisk stat, og blot hjælpe med til at blødgøre overgangen for de hårdest ramte grupper ?
Det er det valg, vi står overfor, og jeg tror ikke, valget er s vært.
Det svære bliver at få arbejdet gjort, at leve op til ansvaret, at få udmøntet den holdning og det ideal, vi har tilfælles, i en praktisk, gennemførlig og forståelig politik.
En stor opgave, vel så, men lad os løse den og løse den sammen.